

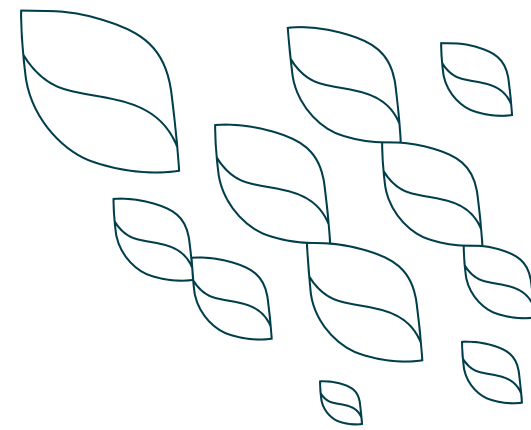
LAPSIASIAVALTUUTETTU
KENTENGO SAAKENGO TRAADIBOSKIIRO

”Tulee filis, et nää oikeesti hyväksyy mikä mä oon”

Romanilasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen

Selvityksessä tarkasteltiin romanilasten hyvinvointia ja oikeuksien toteutumista lasten itsensä kertomana. Tulokset antavat varsin myönteisen kuvan romanilasten elämästä Suomessa. Romanilapset kohtaavat kuitenkin edelleen syrjintää ja rasismia. Romanilapsia ei tule nähdä yhtenäisenä joukkona.

Selvitys toteutettiin osana kansallista lapsistrategiaa lapsiasiavaltuutetun toimistossa yhteistyössä romanisidosryhmien kanssa. Siihen osallistui 11–17-vuotiaita itsensä romaniksi kokevia lapsia eri puolilta Suomea. Selvitystä varten haastateltiin 18 lasta. Haastattelujen pohjalta laadittiin sähköinen kyselylomake, johon vastasi 93 lasta.

Tulokset

Perheen ja suvun merkitys

Eryyisenä voimavaratekijänä romanilasten hyvinvoinnille on tiivis perhe ja suku. Lapset viettävät paljon aikaa perheen kanssa, ja lapsilla on runsaasti läheisiä ihmisiä tukiverkostona ympärillään. Myös kavereiden joukossa on serkkuja ja muita sukulaisia. Eryyisesti nuoremmat romanilapset kertoivat avoimuudesta ja läheisyydestään vanhempiinsa. Koti on lapselle turvallinen paikka, jossa saa olla oma itsensä, pystyy rentoutumaan ja tulee kuulluksi.

”No ehkä se ku niitten kanssa viettää paljon aikaa, ja yhteisiä mielenkiinnon kohteita, ja muutenkin tekee yhdessä asioita ja tommosta. Niinkö lyhyesti sanottuna läsnäolo.”

Ylpeys romanikulttuurista ja halu oppia kieltä

Lapset ovat ylpeitä omasta taustastaan ja haluavat oppia myös romanikieltä. Oman kulttuurin, tapojen ja perinteiden tuntemus vahvistaa lasten identiteettiä ja luo yhteenkuuluvuutta perheen ja suvun kanssa. Romaniasuun pukeutuminen on monille lapsille kunnia-asia, vaikka sen tiedetään lisäävän ennakkoluuloja pääväestön keskuudessa.

”Tärkeää on elää ja olla yhteydessä muiden romanien kanssa. Kaveruus sekä kunnioittaminen kaikkien välillä.”

Kokemukset kiusaamisesta ja syrjinnästä

Hyvinvointia heikentää lasten kohtaama syrjintä. Syrjintä on toistuvaa, eikä aikuisilla useinkaan ole keinoja tukea lapsia syrjintätilanteissa ja lopettaa koulussa tai vapaa-ajalla tapahtuvaa syrjintää. Toistuvat syrjintäkokemukset heikentävät lasten turvallisuudentunnetta ja mahdollisuutta olla oma itsensä. Lapset ovat alttiita syrjinnälle erityisesti erilaisissa elämän nivelvaiheissa kuten aloittaessaan koulun, siirtyessään yläkouluun, ryhtyessään käyttämään romanasua ja pohtiessaan toisen asteen opintoja.

”No just se, kun mä kerroin et mä oon romani, niin silloin koettiin, että mun kanssa ei voi olla. Niin sitten mä jäin koulussa yksin.”

Tulevaisuudensuunnitelmat ja unelmointi

Romanilasten tulevaisuudensuunnitelmat ovat moninaisia, ja ammattiin kouluttautuminen on selkeä jatkumo perusopetukselle. Uskoa tulevaisuuteen heikentää pelko aikuistumisesta. Lapset näkevät työllistymisen ja toimeentulonsa epävarmana kouluttautumisesta huolimatta. Unelmointia haastaa tulevaisuuteen liittyvä epävarmuus.

”Joo mä ootan, että mä pääsin koulun läpi. Pääsisin käymään töissä. Ja mä odotan eniten sitä että ku muutan omilleni, saadaan laittaa sitä taloa, niinku sisustusta.”

Toimenpide-ehdotukset

Perheen ja suvun merkitys

1. Tuetaan vanhemmuutta ja turvataan hyvinvointi romaniperheissä.
2. Järjestetään lasten ja vanhempien yhteistä vapaa-ajan toimintaa.
3. Järjestetään lapsille luotettavia romaniaikuisia tukemaan nuoruudessa ja aikuistumisen kynnyksellä.

Ylpeys romanikulttuurista ja halu oppia kieltä

4. Lisätään tietoa romaneista ja romanikulttuurista kouluissa ja eri viestintäkanavissa.
5. Lisätään mahdollisuuksia oppia romanikieltä koulussa oppiaineena sekä vapaa-ajalla kerhotoimintana, lastenohjelmina, kirjoina ja kerrottuina tarinoina.

Kokemukset kiusaamisesta ja syrjinnästä

6. Lisätään romanilasten ja pääväestön kohtaamisia eri muodoissa kuten yhteisinä harrastuksina, leireinä, tapahtumina ja työharjoitteluina.
7. Tuetaan ja vahvistetaan lasten ryhmäytymistä ja kaveritaitoja koulussa ja harrastustoiminnassa.
8. Vahvistetaan opettajien ja muiden aikuisten kykyä puuttua syrjintätilanteisiin.
9. Tuetaan romanilapsia lapsuuden nivelvaiheissa ja tarjotaan lapsille yksilöllistä tukea.
10. Kohdataan romanilapset yksilöinä eikä kulttuurinsa edustajina.

Tulevaisuudensuunnitelmat ja unelmointi

11. Panostetaan oppilaanohjaukseen romanilasten pohtiessa jatko-opintoja ja ammatinvalintaa.
12. Järjestetään lapsille monipuolisesti erilaisia harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja.
13. Tarjotaan lapsille mahdollisuuksia unelmointiin ja tuetaan lapsia tavoitteiden asettamisessa omien unelmien saavuttamiseksi.

Romanilasten kuuleminen

14. Jatkossa on tärkeää varmistaa romanilasten säännöllinen kuuleminen lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvissä asioissa laadullisin ja määrällisin menetelmin myös seurantatiedon saavuttamiseksi.

Lasten esittämät ratkaisut romanilasten hyvinvoinnin edistämiseksi

- tiedon lisääminen romaneista ja romanikulttuurista
- romanilasten ja pääväestön yhteiset kohtaamiset
- pääväestön asenteiden muutos romaneja kohtaan
- kyky kohdata romanilapset yksilöinä

Romanit Suomessa

- Romanit ovat suomalainen kieli- ja kulttuurivähemmistö, joka on asunut Suomessa yli 500 vuotta.
- Romanien asema kansallisena, perinteisenä vähemmistönä on turvattu perustuslaissa.
- Romaneita Suomessa n. 10 000. Ruotsin puolella n. 3 000 Suomen romanina.
- Romanikieli kuuluu indoeurooppalaiseen kieliperheeseen, sen indoarjalaiseen haaraan.
- Romanikulttuuri painottaa hyviä käytöstapoja ja kaikkien ihmisten kanssa toimeen tulemistä.
- Romanikulttuurin näkyvin osa Suomessa on omaleimainen pukeutuminen. Pukeutuminen perustuu vanhempien ihmisten kunnioittamiseen.
- Asuun pukeudutaan usein 17–20-vuotiaana, jos päättää pukea romanivaatteet. Romanivaatetusta käytetään arkivaatteena, eikä se estä kouluun ja työelämään osallistumista.
- Romanien kansallispäivää vietetään 8. huhtikuuta.

Lue lisää:

Elina Weckström, Karri Kekkonen & Outi Kekkonen (2023).

”Tulee filis, et nää oikeesti hyväksyy mikä mä oon”:

Romanilasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen.

Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2023:3.

<https://lapsiasia.fi/julkaisut>

LAPSIASIAVALTUUTETTU
KENTENGO SAAKENGU TRAADIBOSKIIRO

LAPSI-
strategia